

Nikon F-80

Michal Kupsa

Nikon F-80 je klasická kino-filmová AF zrcadlovka, určená zejména pro náročnější amatéry. Na našem trhu se začala prodávat v roce 2000. Částečně vychází z modelu F-100, ze kterého přebírá také některé funkce. Svou koncepcí odpovídá moderním trendům - výrazně přibývá elektronických funkcí, ale na druhou stranu se zase zvyšuje podíl plastů v mechanickém provedení těla. V prvním díle vám ji představíme po technické stránce.

1. Stručný popis aparátu a setových objektivů

Nikon F-80 je klasická kinofilmová AF zrcadlovka, určená zejména pro náročnější amatéry. Na našem trhu se začala prodávat v roce 2000. Částečně vychází z modelu F-100, ze kterého přebírá také některé funkce. Svou koncepcí odpovídá moderním trendům - výrazně přibývá elektronických funkcí, ale na druhou stranu se zase zvyšuje podíl plastů v mechanickém provedení těla.

Obrázek 1. Nikon F80

V současné době došlo k prudkému snížení ceny tohoto aparátu a proto se znovu dostává do popředí zájmu fotografické veřejnosti. V našich obchodech je tělo nabízeno ve třech variantách : základní verze F-80, její varianta s datovou stěnou F-80D a provedení umožňující tisk nastavených hodnot ke každému snímku do mezery mezi filmovými políčky F-80S. Dále jsou v nabídce dva cenově zvýhodněné sety se základním objektivem AF Zoom-Nikkor 28-80mm f/3,3-5,6 G (Obrázek 2) nebo navíc s teleobjektivem

AF Zoom-Nikkor 70-300mm f/4-5,6 G. Těla i objektivy jsou na výběr ve dvou barevných provedeních - v černé a stříbrné. Mimo tyto objektivy je aparát kompatibilní se všemi AF objektivy Nikkor a to i včetně AF-S a VR.

Obrázek 2. AF Zoom-Nikkor 28-80mm f/3,3-5,6 G

Dodávané setové objektivy typu G se vyznačují novým provedením určeným pouze pro AF zrcadlovky - nemají clonové okruží a clonu na nich lze nastavovat pouze elektronicky z těla fotoaparátu, což je nevýhoda pro fotografy používající současně jako druhé tělo manuální fotoaparát, na který nelze tyto objektivy použít. Oba objektivy mají bohužel plastové bajonety. Tyto nevýhody však vynahradí svým majitelům velmi dobrou optickou kvalitou. Základní objektiv obsahuje asférický prvek a kvalitní MC vrstvy, takže je minimalizováno sférické zkreslení při 28 mm a i odlesky při focení se sluncem v přímém záběru poměrně málo znatelné. Teleobjektiv velmi slušně kreslí i při minimální cloně, takže umožňuje použít i velmi krátké časy závěrky.

2. Popis ovládacích prvků

Obrázek 3. Nikon F80

- 1. Tlačítko kontroly hloubky ostrosti
- 2. Pomocný otočný volič
- 3. Vypínač
- 4. Závit pro drátěnou spoušť
- 5. Spoušť
- 6. Tlačítko kompenzace expozice blesku

- 7. Tlačítko osvětlení displeje
- 8. Tlačítko kompenzace expozice
- 9. LCD displej
- 10. Reflektor pomocného AF paprsku
- 11. Botka pro externí blesk
- 12. Volič expozičního režimu
- 13. Volič režimů posunu filmu
- 14. Pojistka voliče režimů posunu filmu
- 15. Tlačítko pro vyklopení vestavěného blesku
- 16. Otevírání zadní stěny aparátu
- 17. Tlačítko západky objektivu
- 18. Volič režimů ostření
- 19. Stativový závit
- 20. Blokování oblasti ostření
- 21. Volič oblasti ostření
- 22. Volič režimu AF oblasti
- 23. Okénko pro kontrolu založeného filmu
- 24. Tlačítko sloupkování expozice
- 25. Tlačítko režimu synchronizace záblesku
- 26. Dioptrická korekce hledáčku
- 27. Blokování AE a AF
- 28. Volič měřicího systému
- 29. Hlavní otočný volič
- 30. Víčko bateriové komory

3. Konstrukce - mechanické provedení

Tělo aparátu je zdařile ergonomicky provedeno a dobře sedí v ruce. Menší problémy s držením těla mohou mít pouze lidé mající větší ruce nebo uživatelé, kteří na F-80 přejdou ze starších typů, u kterých byli zvyklí na ještě větší tělo (např. F-70). Použité materiály jsou odlehčená kovová slitina a tvrzený plast, přičemž všechny důležité části jsou kovové - šachta, dráha filmu, bajonet pro uchycení objektivu, stativový závit a úchyty popruhu. Většina dalších částí je již z tvrzeného plastu, který je na nejčastěji držených místech ražený tak, aby minimálně klouzal. Na tvarované pravé části je plast doplněn pro lepší držení proužkem červené gumy, která brání vyklouznutí těla z ruky.

Celkově tedy provedení není tolik festovní jako předcházející typy, ale pořád jej lze zařadit mezi kvalitně provedené a odolné fotoaparáty. Výhodou je, že větším použitím plastů se snížila hmotnost, která je nyní příjemných 515g, takže aparát je dostatečně lehký na nošení ale i zároveň dostatečně těžký na fotografování delšími časy z ruky.

Za zmínku také stojí umístění hlavního LCD panelu mírně pod povrch hlavní linie, čímž je displej chráněn proti rozbití například při pádu.

4. Hledáček

V hledáčku F-80 je použit vůbec první polymerový LCD displej, který umožňuje přímo na matnici zobrazit aktivní zaostřovací bod. Ten je v případě nízké hladiny osvětlení zvýrazněn červeně. Dále je možné na matnici zobrazit mřížku, která je výhodná při fotografování např. architektury, kdy je nutno dodržovat horizontální a vertikální linie fotografovaných objektů. Za nižšího osvětlení je i tato mřížka po namáčknutí spouště zvýrazněna červeně, to však ale bohužel pouze velmi krátce.

Hledáček je také doplněn vestavěnou dioptrickou korekcí v rozsahu od -1,8 až po +0,8 D, kterou je možno dále rozšířit použitím speciálních dioptrických korekčních čoček nasaditelných na očníci.

V hledáčku pod matnicí je umístěn displej se zeleně svítícími segmenty, který je dobře čitelný i při silném protisvětle. Na tomto displeji jsou zobrazeny všechny potřebné údaje - indikátor zaostření, zvolená oblast ostření, zvolený měřicí systém, blokování AE, expoziční čas, clona, expoziční režim, elektronický analogový displej expozice nebo kompenzace expozice, symboly kompenzace expozice a kompenzace expozice blesku, symbol vícenásobné expozice, počítadlo políček nebo hodnota kompenzace, kontrolka blesku (při nabití svítí červeně).

5. Měření expozice, expoziční režimy

K dispozici jsou tři zcela nezávisle použitelné systémy měření expozice : 3D maticové, měření se zvýhodněným středem a měření bodové.

5.1. Maticové 3D měření

Maticové 3D měření provádí měření v 10-ti zónách a k přesnějšímu zajištění správné expozice využívá mimo údaje o jasu a kontrastu také informaci o vzdálenosti fotografovaného objektu od aparátu. Tuto informaci tělu předávají ale jen objektivy typu D a G. Toto omezení se týká většinou jen starších typů objektivů, protože prakticky všechny nové objektivy jsou touto funkcí vybaveny. Poslední objektiv bez této funkce je ještě v současnosti občas prodáván a velmi oblíbený objektiv AF Nikkor 50mm f/1,8(Obrázek 4), který ale v dubnu nahradilo nové provedení s označením D - je opticky naprosto shodný s předcházející verzí, ale má mírně modernizovaný design. Má čip umožňující funkci D a také

modernější SIC antireflexní vrstvy. Příjemné je, že nedošlo ke zvýšení ceny a nové provedení objektivu stojí stejně jako starší verze cca 5.000,- Kč. Jedná se o opticky vynikající objektiv což je dáno i jednoduchou konstrukcí typickou pro základní objektiv.

Obrázek 4. AF Nikkor 50mm f/1,8

5.2. Měření se zvýhodněným středem

Měření se zvýhodněným středem se soustřeďuje na jas v kroužku o průměru 12mm v hledáčku a dá se proto využívat pro změření jen části snímání scény.

5.3. Bodové měření

Bodové měření je určeno pro velmi přesné stanovení expozice jen podle malé části scény, například u objektů v protisvětle nebo při vysokém kontrastu. V tomto případě se provádí měření jen ve velmi malé části, přibližně 1% (cca 4mm velký měřicí bod) z celé plochy rámečku. Měření probíhá vždy v bodě, ve kterém je aktivovaný zaostřovací bod - posouváním oblasti ostření se posouvá i oblast měření. Dostatečně malý měřicí bod a velká přesnost bodového měření je jednou z největších výhod tohoto aparátu.

Velkou nevýhodou tohoto přístroje je, že nová koncepce fotoaparátu neumožňuje měření s manuálními objektivy. Tyto objektivy lze sice nasadit přímo nebo přes redukci M42/Nikon na fotoaparát, nastavit na těle expoziční čas a na objektivu clonu. Vestavěný expozimetr však zůstane zcela mimo provoz a to ve všech třech režimech. Jedinou možností je expozici stanovit předem přes AF objektiv nebo pomocí externího expozimetru. Proč se výrobce rozhodl k tomuto kroku je naprosto nepochopitelné a nevysvětlitelné. Tato nevýhoda se navíc opakuje u celé nové série fotoaparátů Nikon : F-50, F-55, F-60, F-65 a F-80. Měřit s manuálními objektivy umí pouze starší typy F-70, F-90 a profesionální F-100 a F-5.

Fotoaparát je vybaven standardními expozičními režimy - program s pružnou volbou, clonová automatika, časová automatika a plně manuální nastavení. Protože se předpokládá použití pokročilými fotografy, tak v nastavení chybí plně automatické kreativní programy obvyklé u aparátů nižších tříd.

V expozičních režimech je možno nastavit korekci expozice v rozmezí ± 3 EV v krocích po 0,5 stupně. Lze též provádět sérii dvou nebo tří po sobě následujících snímků s různou, předem naprogramovanou korekcí (sloupkování). Rozsah korekcí je dostatečný, pouze velmi náročným uživatelům používajícím diafilm může poněkud chybět možnost nastavení korekcí po 0,3 EV, což se dá ale obejít manuální změnou nastavení citlivosti filmu - např. při použití filmu o citlivosti 400 a při požadované korekci +0,3 EV nastavíme citlivost filmu na 320.

V plně manuálním nastavení je možno nastavit jakékoli hodnoty, přičemž je nastavení doplněno zobrazením stupnice expozimetru na displeji v hledáčku, který graficky zobrazuje odchylku nastavených hodnot od hodnot naměřených expozimetrem a to v rozpětí ± 3 EV.

6. Autofokus, režimy autofokusu

Na výběr je 5 AF bodů, které se přepínají naklápěcím voličem (21) na zadní straně fotoaparátu. Vybraný bod je možno uzamknout západkou (20). Středový AF bod je zdvojený křížový a okrajové body jsou liniové, orientované podle nejbližší stěny rámečku hledáčku. K dispozici jsou tři režimy ostření :

6.1. Continous servo AF

Continous servo AF s prioritou spouště, kdy lze spoušť kdykoli aktivovat bez ohledu na to, zda je či není zaostřeno. Když se v hledáčku objeví symbol zaostření, tak se ostření nezablokuje a aparát nepřetržitě zaostřuje na objekt až do okamžiku plného stisknutí spouště, nebo dokud ji lehce stlačujete. Funkce Focus Tracking, která se aktivuje automaticky, umožňuje analyzovat rychlost a směr pohybujícího se objektu a dosáhnout správného zaostření přesně v okamžiku spuštění závěrky (podle rychlosti a směru si aparát předem spočítá, kde se v okamžiku spuštění závěrky bude objekt nacházet).

6.2. Single servo AF

Single servo AF s prioritou ostření - spoušť lze aktivovat pouze po zaostření. Takže pokud stisknete spoušť rovnou na doraz, tak aparát napřed zaostří a teprve potom uvolní závěrku. Jakmile je však zaostřeno, lze ostření blokovat lehkým držením spouště. Pokud se však objekt před spuštěním ostření pohyboval, aparát to identifikuje a doostřuje tak dlouho, dokud se objekt pohybuje. Po jeho zastavení se zastaví a zablokuje i ostření.

6.3. Manual AF

Manual AF ve kterém je ostření prováděno manuálně, funguje však kontrolka zaostření na displeji v hledáčku, která indikuje zda je v dané oblasti správně zaostřeno. Spoušť lze aktivovat kdykoliv.

Dále je možno nastavit režim AF na oblast :

- AF na jednotlivou oblast - využívá se pouze jeden z pěti rámečků ostření, což je výhodné v případech nutnosti přesného zaostření konkrétního objektu, nebo při snímání statické scény.
- Dynamický AF - v tomto režimu stanovuje uživatel výchozí AF bod, který zachycuje fotografovaný objekt. Pokud se objekt pohybuje, aparát sám přepíná mezi jednotlivými AF body, podle pohybu objektu až do spuštění závěrky, nebo po celou dobu, po kterou mírně stlačujete spoušť. Přepínání AF bodů se děje libovolně podle pohybu objektu, takže aparát bez problémů "sleduje" i velmi nepravidelně se pohybující objekty.
- Dynamický AF s prioritou nejbližšího objektu automaticky zvolí tu oblast AF, kde zjistí nejbližší objekt, který následně "sleduje". Výhodou je zrychlení práce, protože přístroj sám "pozná" fotografovaný objekt a uživatel nemusí nic nastavovat.

Nastavení režimů ostření a režimů AF na oblast je možno vzájemně kombinovat a eventuálně ještě upravovat pomocí uživatelských funkcí tak, že vzniká mnoho variant nastavení a popisovat zde všechny tyto možnosti je nemožné. Všechny varianty jsou ale poměrně srozumitelně popsány v manuálu, který má přes 100 stran.

7. Fotografování s bleskem

Fotoaparát je vybaven vestavěným bleskem o směrném čísle 12 (při ISO 100) s úhlem vyzařování 74°, což odpovídá použití objektivu s ohniskovou vzdáleností 28mm nebo delší. Rozsah citlivosti filmu pro fotografování s bleskem je 25 až 800 ISO. Použití blesku umožňuje maximální synchronizační čas 1/125, což není mnoho, ale pro běžné fotografování je to zcela dostatečné. Přístroj bohužel neumí vysokorychlostní synchronizaci ani s použitím přídavného systémového blesku.

Zdánlivě obyčejný vestavěný blesk je v tomto případě kvalitní systémové zařízení umožňující použití velkého množství funkcí a využívající moderní technologie. Mezi ně patří 3D multisenzorem vyvažovaný doplňkový záblesk využívající samostatné 5-ti zónové měření intenzity záblesku, využívající ke stanovení správné expozice mimo jiné i údaj o vzdálenosti fotografovaného objektu, získaný z objektivu typu D nebo G. Další zajímavostí je, že systém využívá také monitorovací předzáblesk, po kterém však přichází hlavní záblesk tak rychle, že ani nelze postřehnout že se jedná o záblesky dva. To je výhodné zejména při fotografování osob, které nejsou obtěžovány nepříjemným blikáním obvyklým u aparátů jiných typů.

Vestavěný blesk dále umožňuje nastavení synchronizace na zadní lamelu závěrky, na synchronizaci s dlouhými expozičními časy, redukci červených očí pomocí přídavného AF reflektoru (10) a korekci

zábleskové expozice v rozsahu +1 až - 3 EV. Všechny stavy jsou přehledně indikovány na hlavním LCD panelu a některé i na displeji v hledáčku.

Ikonka blesku zobrazená na displeji v hledáčku indikuje červeným světlem připravenost vestavěného nebo systémového přídatného blesku k vyzáření záblesku. Pokud po expozici ikonka bliká - upozorňuje tím uživatele na možnou podexpozici snímku, protože fotografovaný objekt byl za hranicí dosahu blesku. Zvýšit dosah blesku lze snížením clony, prodloužením expozičního času nebo použitím citlivějšího filmu. Dosah záblesku při různých nastaveních a použitých filmech je přehledně rozepsán v tabulce v manuálu k fotoaparátu.

Zajímavostí je přídatný systémový blesk Nikon SB50DX (Obrázek 5), který nejenže je plně kompatibilní se všemi funkcemi aparátu, ale také umožňuje bezdrátové spuštění pomocí vestavěného blesku a nebo použitím obou blesků současně i v případě, že je tento přídatný blesk normálně zasazen do botky (11) na horní straně aparátu. To je výhodné zejména při fotografování v místnosti, kdy přídatný blesk nasměrujeme nahoru pro odraz od stropu a vestavěným bleskem (případně s použitím difuzéru, který je součástí SB50DX) dosvítíme případné stíny - například kolem očí nebo pod nosem fotografovaných osob. Výsledkem je příjemné měkké nasvícení celé scény.

Obrázek 5. Nikon SB50DX

8. Další funkce

Fotoaparát také umožňuje blokování autoexpozice, autofokusu nebo obojí - podle nastavení uživatelských funkcí. Stiskem tlačítka blokování expozice (27) dojde buď k zablokování AE i AF současně, nebo jen AE, nebo jen AF a nebo zůstává zablokována AE až do dalšího stisku tlačítka. To je výhodné zejména při snímání ze stativu pomocí samospouště nebo drátěné spouště - naměříte si například bodovým měřením požadovanou část scény, zablokujete, změníte kompozici, upevníte aparát na stativ a spustíte samospoušť. Pro tento případ je ale nutno pomocí uživatelských funkcí nastavit automatické vypínání expozimetru na delší dobu, neboť se jeho vypnutím také bohužel zruší blokování (nezruší se ale v průběhu odpočítávání samospouště, kdy je expozimetr stále zapnut, i když je nastaven na 6 sekund a běh samospouště je 10 sekund.

Mezi další zajímavé funkce fotoaparátu patří například možnost multiexpozice a to v libovolném počtu expozic na jedno filmové políčko. Stačí nastavit volič režimů posuvu filmu (13) na symbol multiexpozice a tím se zastaví posuv filmu a provádí se expozice na jedno políčko dokud funkce není zrušena. Na zapnutí multiexpozice upozorňují uživatele oba displeje.

Ne zcela nejlépe je vyřešeno spouštění závěrky při dlouhodobé expozici. To lze buď stálým držením stlačené spouště (5) nebo pomocí klasické drátěné spouště upevněné do závitů na spoušti (4). Je to sice klasika, ale daleko praktičtější je použití elektronické kabelové spouště nebo v ideálním případě pomocí IR dálkového ovládání, jako je tomu například u modelu F-65, ke kterému toto dálkové ovládání nestojí o moc víc než drátěná spoušť a přitom je daleko praktičtější. I podstatně levnější a starší model F-60 měl tuto funkci daleko lépe vyřešenou +/- 0,5 sekundy po prvním plném stisku se otevřela závěrka, která se zavřela až dalším stiskem, který už ale mohl být jen lehký jako při spouštění jen samotného ostření.

Tomuto aparátu je také často vytýkána absence funkce předsklopení zrcátka. Myslím, že to není příliš na závadu, protože zrcátko je dobře utlumené a chod závěrky je velmi jemný.

Velmi důležitou funkcí je kontrola hloubky ostrosti, kdy se stiskem tlačítka (1) zavře clona na nastavenou hodnotu a hloubka ostrosti je vidět přímo na matnici.

Perličkou je také možnost podsvícení hlavního LCD displeje a to buď pomocí speciálního tlačítka (7) a nebo stiskem kteréhokoli jiného tlačítka - záleží na nastavení uživatelských funkcí. Displej sám zhasne po vypnutí expozimetru nebo při lehkém stisku spouště a nebo při opětovném stisku tlačítka 7.

Samozřejmostí je také samospoušť nastavitelná na dobu sepětí 2, 5, 10 nebo 20 sekund. Použití samospouště je indikováno na hlavním LCD panelu (9) a blikáním pomocného AF reflektoru (10).

9. Uživatelská nastavení

Základní verze fotoaparátu umožňuje také 18 uživatelských nastavení (verze F-80S umožňuje 19), pomocí nichž si lze přístroj částečně přizpůsobit přesně dle vlastních požadavků :

- 1. Automatické převíjení filmu na konci role
- 2. Resetování citlivosti na DX pro nový film
- 3. Pořadí snímků při sloupkování expozice
- 4. Nastavení pomocné mřížky na matnici
- 5. Světelné zvýraznění ostřících bodů na matnici
- 6. Nastavení volby oblasti ostření překlápěcím ovladačem na zadní stěně
- 7. Blokování autoexpozice lehkým stlačováním spouště
- 8. Automatické navinutí filmu po zavření zadní stěny
- 9. Dynamický AF s prioritou nejbližšího objektu v módu Single Servo AF

- 10. Dynamický AF s prioritou nejbližšího objektu v módu Continuous Servo AF
- 11. Možnosti funkce tlačítka blokování AE-L/AF-L (5 možností)
- 12. Funkce otočných voličů
- 13. Způsob převíjení filmu (rychlé nebo tiché)
- 14. Nastavení jednotlivých snímků nebo série při vícenásobné expozici
- 15. Interval automatického vypnutí expozimetru 16. Doba spuštění samospouště
- 17. Volba osvětlení LCD displeje stiskem libovolného tlačítka
- 18. Zapínání pomocného AF paprsku
- 19. Nastavení ISO pro tisk údajů mezi políčka (pouze F-80S)

10. Shrnutí - výhody, nevýhody, zajímavosti

Na závěr uvádím souhrn hlavních výhod a nevýhod tohoto aparátu :

10.1. Klady

- tři nezávislé metody měření
- bodové měření z 1% plochy (v pěti možných bodech)
- svižně fungující AF a dostatek možností jeho nastavení
- velké možnosti uživatelského nastavení
- zobrazení AF bodů přímo na matnici (případně i mřížka)
- výborný systém ovládání vestavěného i externího blesku
- solidní provedení (všechny důležité části z kovu)
- nasvícený hlavní LCD displej

10.2. Zápory

- nefunkčnost expozimetru s MF objektivy (!!)
- absence vysokorychlostní synchronizace záblesku
- nevhodné řešení spouště při dlouhodobé expozici
- plastové bajonety jinak kvalitních setových objektivů
- chybí možnost použití dálkového ovládání